

УДК 007 : 304 : 070

[https://doi.org/10.21272/Obraz.2025.2\(48\)-21-29](https://doi.org/10.21272/Obraz.2025.2(48)-21-29)

КОМЕМОРАТИВНІ ПРАКТИКИ В ДИСКУРСІ ЖУРНАЛІСТИКОЗНАВСТВА

ЯНЕНКО Ярослав,

доктор наук із соціальних комунікацій, доцент,

Сумський державний університет, Суми, Україна, e-mail: y.yanenko@journ.sumdu.edu.ua,

ORCID – <https://orcid.org/0000-0003-2468-6636>.

Стаття надійшла до редакції 02.07.2025 р.

Надіслано після редагування 18.08.2025 р.

Рекомендовано до видання 09.09.2025 р.

Цитування: Яненко Я. Комеморативні практики в дискурсі журналістикознавства. Образ. 2025. Вип. 2 (48). С. 21–29. [https://doi.org/10.21272/Obraz.2025.2\(48\)-21-29](https://doi.org/10.21272/Obraz.2025.2(48)-21-29)

Вступ. Збереження історичної пам'яті протягом століть реалізовувалося завдяки дослідженням у галузі історії, а також літературним творам, присвяченим героям і подіям минулого. Водночас комеморація подій російсько-української війни, як таких що відбулися порівняно недавно, може розглядатися також у дискурсі журналістикознавства.

Актуальність і мета. За допомогою сучасних медіатехнологій журналісти фіксують думки та спогади учасників визначних історичних подій. Журналістська робота є важливою для комеморації подій та героїв російсько-української війни, і є актуальною темою для досліджень у дискурсі журналістикознавства. Відповідно, метою дослідження є визначення основних особливостей комеморативних практик у дискурсі журналістикознавства.

Методологія. Основним методом дослідження є спостереження, що дало можливість визначити актуальні комеморативні практики у сучасному медіасередовищі. Дискурс-аналіз медіатекстів дозволив виявити зв'язок між висловлюваннями та фрагментами текстів, обраних за методом випадкової вибірки. За допомогою порівняльного аналізу було уточнено розуміння процесу комеморації в дискурсі журналістикознавства та рівні, на яких може відбуватися реалізація комеморативних практик.

Результати. Уточнено розуміння комеморації в дискурсі журналістикознавства, тож це поняття можна визначити як процес збереження пам'яті про російсько-українську війну за допомогою традиційних та нових медіа. Комеморативні практики у дискурсі журналістикознавства можуть включати публікації у традиційних та нових медіа про події, пам'ятні дати, героїв та героїнь російсько-української війни. Комеморативні практики можуть реалізовуватися на різних рівнях (держава, місцева влада, приватні ініціативи тощо). Основними тенденціями застосування комеморативних практик в українських медіа є використання емоцій, символів та архетипів.

Висновки. У статті визначено основні особливості комеморативних практик у дискурсі журналістикознавства, зокрема це знаходження й збереження інформації про важливі події, героїв та героїнь російсько-української війни, створення медіа матеріалів щодо збереження історичної пам'яті про війну, а також використання традиційних та нових медіа для розповсюдження інформації про комеморацію російсько-української війни.

Ключові слова: журналістикознавство, історична пам'ять, комеморація, комеморативні практики, медіа.

© Author, 2025

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Вступ. Людство завжди пам'ятало про визначні події своєї історії, про героїв та героїнь великих війн, про битви та перемоги, про все, що можна ставити нащадкам як приклад. Збереження історичної пам'яті, комеморація – це протягом століть реалізовувалося завдяки дослідженням у галузі історії, а також літературним творам, присвяченим героям і подіям минулого. За нашими спостереженнями, комеморація російсько-української війни розглядається дослідниками переважно в історичному дискурсі (хронологія та послідовність подій, життєвий шлях героїв та героїнь війни тощо) та з застосуванням відповідних методів історичних досліджень (порівняльно-історичний, хронологічний та інші методи). Водночас, на нашу думку, процес комеморації варто розглядати ширше, із застосуванням методів інших наук, зокрема соціальних комунікацій. Тож основною проблемою, якій присвячено дослідження, є вирішення питання: чи може розглядатися комеморація саме у дискурсі журналістикознавства? За авторською гіпотезою, це так, адже за допомогою сучасних медіатехнологій журналісти фіксують думки та спогади учасників визначних історичних подій, іноді це відбувається фактично в режимі реального часу. Відповідно, комеморація подій, що відбулися порівняно недавно, діючі особи й свідки яких можуть особисто розповісти про те, що варто згадувати і пам'ятати, може відбуватися за допомогою медіа технологій. Робота журналістів є важливою для комеморації подій та героїв російсько-української війни, а визначення її особливостей є актуальною темою для досліджень у дискурсі журналістикознавства.

Проблематику комеморації та особливості застосування її практик під час війни вивчали такі українські дослідники, як Т. Гайналь, К. Голденштейн, О. Гудошник, Р. Даниляк, А. Киридон, О. Крупський, І. Кучера, А. Лягуша, Н. Мазур, Н. Стирнік, Т. Цимбал та ін. Враховуючи їх науковий доробок, зауважимо, що поняття комеморації потребує додаткового уточнення у дискурсі журналістикознавства та з урахуванням різних рівнів комеморативних практик. Представляють інтерес для нашого дослідження й роботи закордонних учених, які приділили увагу особливостям репрезентації в медіа військового героїзму та його зв'язку з суспільними цінностями, зокрема це Д. Келсі, А. Соарес, А. Уїтл, Т. Хіт, Н. Яннопулу та ін. Водночас у закордонних дослідженнях зазвичай недостатньо враховується регіональний, місцевий рівень комеморації російсько-української війни. Відповідно є необхідність уточнення сучасних особливостей комеморативних практик в українському суспільстві, на яке впливають не лише традиційні, а й нові медіа. Що й дає підстави говорити про *актуальність дослідження*.

Мета дослідження – визначити основні особливості комеморативних практик у дискурсі журналістикознавства.

Завдання: уточнити розуміння поняття комеморації та комеморативних практик у дискурсі журналістикознавства; визначити актуальні комеморативні практики в умовах російсько-української війни та рівні, на яких може відбуватися їх реалізація; з'ясувати актуальні тенденції застосування комеморативних практик в українських медіа.

Методи дослідження. Основним методом дослідження є спостереження, що дало можливість визначити актуальні комеморативні практики у сучасному медіасередовищі. Дискурс-аналіз медіатекстів дозволив виявити зв'язок між висловлюваннями та фрагментами текстів, обраних за методом випадкової вибірки. За допомогою порівняльного аналізу було уточнено розуміння процесу комеморації в дискурсі журналістикознавства та рівні, на яких може відбуватися реалізація комеморативних практик. Системний підхід до аналізу публікацій дозволив виявити тенденції, що стосуються застосування комеморативних практик в українських медіа.

Результати й обговорення. Українські та закордонні дослідники приділяють значну увагу особливостям комеморативних практик, зокрема, А. Киридон зазначає, що «комеморативна діяльність – особливий вид соціокультурної діяльності, в основі якої лежить акт увічнення як спроба збереження образу себе, своїх ближніх, своєї культури в сьогоденні і в майбутньому. Культура увічнення включає в себе соціо-

культурні практики, спрямовані на свідоме формування й транслявання в майбутнє певної інформації як про свою епоху, так і про її ставлення до попередньої історії» [5, с. 160-161], К. Голденштейн звертає увагу на те, що «комеморація історичної події спирається на наявну соціально-культурну інфраструктуру пам'яті й водночас передбачає її добудовування. Елементами такої інфраструктури є пам'ятники, музеї та меморіальні комплекси, державні свята, публічні ритуали, топонімія простору, твори літератури та мистецтва, знаки, що символізують солідарність (стрічки, квіти тощо)» [2, с. 69], а О. Гудошник, О. Крупський та Н. Стирнік констатують, що «різноманітні практики ушанування пам'яті, концептуалізованої травми, поява життєствердних проєктів, колекцій, виставок, активна медіатизація величезного масиву свідчень та спогадів засобами культури, мистецтва, кіно, фотодокументальних та графічних наративів дозволяють нам говорити про нові тенденції в обробці колективної травми війни» [12, с. 294].

Вчені звертають також увагу на те, що комеморативні практики можуть бути складовою сучасних інформаційних війн, конфлікту наративів, а також виступати як один із маркерів ідентифікації «своїх» та «чужих». Т. Цимбал пише, що «конфлікти (або війни) пам'ятей є одним із сучасних різновидів інформаційних війн. Ці конфлікти формуються на ґрунті існування різних ціннісних систем, різних ракурсів бачення певної події або розпалювання протистояння третьою стороною» [11, с. 90]. А. Лягуша і Н. Мазур звертають увагу на те, що «є проблема пропагандистських наративів, які використовують минуле в якості пошуку авторитетного висловлювання для сьогоденних медій... наратив як формульне оповідання є одним з найголовніших елементів (форм) існування російської пропаганди в тому числі, коли через розповіді, системи аргументів, героїку тощо створюються уявлення про світ, конструюється певний «кут бачення» проблема, створюється система міфології тощо» [7, с. 42], а Р. Даниляк, Т. Гайналь та І. Кучера зазначають, що «політичний режим може вдаватися до фальсифікації певної історичної події комплексно – і викладаючи офіційну версію в школі, і транслюючи на кіноекрані, і підтримуючи певний напрям наукових досліджень тощо» [4, с. 28]. Як бачимо, «інструменталізація політики пам'яті формує символічний універсум, який окреслює своєрідні символічні кордони спільноти за допомогою маркерів, що «випромінюють» смисли, норми й емоції. Завдяки цим символам колективна пам'ять переказує ідентифікаційні знаки, які допомагають відрізнити своїх від чужих» [5, с. 161].

Говорячи про історичну пам'ять як важливий аспект комеморативних практик, Т. Цимбал відзначає, що «пам'ять формується в неоднорідному, історичному, фрагментарному просторі суспільства, одночасно деформуючись та адаптуючись до політичних змін, а спогади змінюються від особистого їх сприйняття до планомірного або несвідомого конструювання образів минулого в групах» [11, с. 92], а К. Голденштейн вважає, що «політика пам'яті потребує опори у вигляді символів, що закріплюють спогади для майбутнього і забезпечують їхню «імперативну спільність» для наступних поколінь» [2, с. 70].

Р. Даниляк, Т. Гайналь та І. Кучера зазначають, що «музеефікація, створення «святини» місць, творення присутності (через монументи, наративи, місця та простори тощо), повторюваність через ритуал та деякі інші механізми використовуються для того, щоб певний образ минулого «застиг» у прийнятній для політичного режиму формі та постійно відтворювався на рівні державного урочистого вшанування, переказу агентами виховного та освітнього впливу тощо» [4, с. 27]. Важливо, що «у формуванні і застосуванні символічного інструментарію пам'яті – наративів, образів, знаків, міфів тощо – беруть участь не лише політики, а й письменники, кінематографісти, художники, журналісти та інші професійні групи, що мають у своєму розпорядженні ресурси для публічної артикуляції ідей» [2, с. 70].

Комеморативні практики у дискурсі журналістикознавства можуть включати публікації у традиційних та нових медіа про визначні події, героїв та героїнь війни тощо. До того ж «комеморація – це процес відбору того, що належить згадувати, а що

піддавати забуттю. «Пригадується» те, що здається важливим із позицій сьогодення. «Забувається» те, що видається «деталлями» або «випадковостями». Логіка «згадування» і «забуття» враховує не тільки «правду» історичних фактів, а й пов'язані з ними емоції» [5, с. 158].

У сучасному інформаційному середовищі для реалізації комеморативних практик спостерігається активне використання нових медіа, які суттєво змінили способи комеморації історичних подій, впроваджуючи інноваційні підходи та технології. О. Гудошник, О. Крупський та Н. Стирнік відзначають, що «після повномасштабного вторгнення український медіаландшафт зазнав значних змін, причому домінування контенту, створеного користувачами, сприяло прискореному поширенню новин та особистих поглядів. Швидке зростання цифрових платформ сприяло різноманітності інтерпретацій та ключових концепцій щодо російсько-української війни: «війна ідентичностей», «зіткнення наративів», «перша війна в соціальних мережах» та «найбільш медіатизована війна» [12, с. 294].

Також варто відзначити інтерактивні можливості нових медіа, які дозволяють користувачам брати активну участь у процесі комеморації через створення контенту (наприклад, тематичні блоги, відео чи пости у соціальних мережах, де люди діляться своїми спогадами та думками). Дослідники відзначають роль «медіатизації як системного фактора, що визначає феномен «війни в реальному часі» та має потужний вплив на всі сфери життя: від повсякденного досвіду до документування воєнних подій та свідчень» [12, с. 293]. У цьому контексті варто згадати й оцифровку історичних матеріалів, створення інтерактивних платформ, де користувачі можуть ділитися своїми спогадами про події війни тощо.

Соціальні мережі дозволяють швидко ділитися новинами та організовувати заходи на тему комеморації історичних подій, а технології віртуальної та доповненої реальності створюють додаткові можливості для занурення в історичні події, дозволяючи користувачам реалізовувати комеморативні практики в інтерактивному форматі. У відеоіграх теж можуть використовуватися елементи комеморації, дозволяючи гравцям досліджувати історичні події та віртуально брати участь у них.

Комеморативні практики в дискурсі журналістикознавства зазвичай включають в себе медіаматеріали, які базуються на емоціях. Про це пише А. Киридон: «важливою рисою комеморації є емоційна заангажованість її учасників до меморіального дійства. Комеморативна комунікація здійснюється не стільки в просторі даних і фактів, скільки в просторі образів, символів і архетипічних уявлень» [5, с. 157]. Також варта уваги думка дослідників (Д. Келсі, Н. Яннопулу, А. Уїтл, Т. Хіт, А. Голоссенко, А. Соарес), які зазначають, що дискурси досліджень можуть «поєднувати наративи про героїзм та інші міфічні архетипи, щоб залишатися значущими для аудиторії, яка може одночасно потребувати звичайних поглядів на армію та вимагати трансформацій на користь нових культурних цінностей» [13, с. 160].

Комеморативні практики можуть реалізовуватися на різних рівнях, наприклад: державний (всеукраїнські ініціативи зі збереження історичної пам'яті про війну), рівень місцевої влади (комеморація із врахуванням особливостей певних областей – Сумщини, Харківщини тощо), а приватні ініціативи з комеморації можуть стосуватися локальної історії війни (що відбувалося у конкретних містах чи селах, вшанування пам'яті про місцевих героїв війни тощо). На всіх цих рівнях у процесі комеморації війни важливу роль відіграють публікації у медіа, створені журналістами, громадськими діячами тощо.

Для проведення дослідження за допомогою дискурс-аналізу та методу випадкової вибірки нами проаналізовано щість медіатекстів, які відображають різні рівні реалізації сучасних комеморативних практик в Україні. Відповідно, за допомогою проведеного дискурс-аналізу обраних медіатекстів далі у статті визначається зв'язок між висловлюваннями та фрагментами текстів, що дає можливість з'ясувати актуальні тенденції застосування комеморативних практик в українських медіа.

Вже зараз, ще до завершення війни, у містах та селах України створюють Алеї пам'яті захисників і захисниць України. Наприклад, у Сумах на одній із центральних площ міста встановлена «об'ємно-просторова композиція має вигляд кубів розміром 2х2 метри, на яких зображено фотографії загиблих Героїв. Під кожною світлиною захисника/захисниці розміщено коротку інформацію про: ім'я та прізвище, дату народження, дату і місце загибелі, військове звання та підрозділ проходження служби. Відсканувавши QR-код у лівому верхньому куті світлини, на інформаційному сайті можна буде переглянути розширену інформацію про кожного з військовослужбовців» [6].

Також в Україні відбуваються архітектурні конкурси на створення проєктів коменорації загиблих у російсько-українській війні, це можуть бути Меморіальні комплекси, Меморіальні сквери, Меморіали пам'яті тощо. Перед учасниками таких конкурсів зазвичай стоїть завдання «створити простір, який викликатиме у відвідувачів почуття глибокої пошани до героїзму загиблих захисників, сприятиме емоційному переживанню їхнього подвигу та усвідомленню цінності їхньої жертвності» [1].

Тривають й громадські обговорення щодо створення меморіальних об'єктів, на яких обговорюються концепції їх створення та час реалізації. Наприклад, у Сумах, у процесі громадських обговорень Меморіалу пам'яті, який планується створити на вшанування загиблих у Сумах на вулиці Петропавлівській внаслідок ракетного удару 13 квітня 2025 р., «частина учасників засідання запропонувала зачекати з реалізацією до завершення реставраційних робіт пошкоджених будівель поблизу, аби краще уявити загальний вигляд простору. Інші висловили думку, що встановлення Меморіалу доцільно відкласти до Перемоги» [10].

Громадські обговорення та інформаційна підтримка комеморативних проєктів у медіа є важливими засобами для врахування думки місцевих мешканців, родичів загиблих воїнів та ін. Зокрема, коли у Львові презентували фінальний проєкт Меморіального комплексу військових поховань на вулиці Мечникова, перед цим «архітектори разом із родинами полеглих військових провели понад 30 зустрічей і врахували пропозиції з анкет понад 500 родин» [3].

У комеморативних заходах та проєктах, спрямованих на вшанування загиблих у російсько-українській війні та патріотичне виховання молодого покоління, важливу роль відіграють символи, емоції, архетипи тощо. Наприклад, у концепцію Меморіального скверу у Сумах автори проєкту, що переміг у місцевому конкурсі, заклали ряд комеморативних символів: «сталевий бастіон меморіалу передбачає комбінування сталевих фактур та символізує захист від ворожої агресії. Композиція включає в себе «зону агресії» – ділянку території, що ландшафтними засобами демонструє географічний напрямок російської агресії та її абсурдність. Між «зоною агресії» та зоною «квітучого миру» вузька стежка, що символізує тонку грань між миром та війною» [1].

У сучасних українських медіа з'являється багато публікацій про окремі персоналії – про захисників і захисниць України, що є важливою складовою процесу коменорації російсько-української війни. У таких публікаціях автори створюють яскраві образи українських героїв та героїнь війни, зазвичай домінуючими характеристиками цих образів є патріотизм, мужність, рішучість, щирість, безкомпромісність, сміливість, відданість країні, бажання захищати інших, готовність до самопожертви тощо. Варто відзначити й те, що у публікаціях про українських захисниць можуть відзначатися й їх суто жіночі риси, наприклад: «23-річна білявка, метр шістдесят зростом, мати двох дітей – така вона, конопотська навідниця самохідної артилерійської установки... Раніше працювала в кондитерській, пекла тістечка, а нині нещадно підсмажує ворога... Я ж дівчинка, я ж люблю рожеве» [8].

Ще однією з актуальних комеморативних практик у публікаціях про українських героїв і героїнь є згадка про їх бажання з дитинства бути військовим та захищати Україну: «в ЗСУ пішла, бо з дитинства мріяла про це. За 5 років служби в ЗСУ була й діловодом, і в медроті служила, зрештою – вивчилася на навідницю САУ. Каже, непогано

виходить. На її рахунку більше десятка знищених цілей» [8]; «Третій клас, здається, був. В них фотосесія була в школі. І на цій фотосесії зазвичай вже дівчатка, принцеси, чи ще хто, костюми ці, одягають сукні такі пишні. А вона сфотографувалася у формі старшого лейтенанта, з такими нагородами, в береті. Вона хотіла бути військовою» [9].

Частина публікацій в українських медіа присвячена загиблим героям та героїням російсько-української війни. Серед комеморативних практик, які зустрічаються у таких публікаціях, варто відзначити порівняння сучасних захисників і захисниць із воїнами минулого (лицарями, козаками тощо). Іноді – з персонажами-воїнами з творів масової культури (фільми, серіали тощо). Прикладом останнього може служити використання образу головної героїні фентезійного серіалу «Ксена – принцеса-воїн» («Xena: Warrior Princess», транслювався у 1995-2001 рр.) для родинної комеморації про доньку, коли після загибелі військовослужбовиці Катерини Ющенко «рідні вирішили увічнити пам'ять про доньку – замовили її портрет. На ньому вона постала в образі відважної Ксени – головної героїні її улюбленого серіалу дитинства» [9].

Таким чином, різноманітність комеморативних практик у медіапублікаціях дозволяє здійснювати вплив на українське суспільство, формувати патріотичні почуття у підростаючих поколінь.

Висновки та перспективи. У результаті дослідження визначено основні особливості комеморативних практик у дискурсі журналістикознавства, зокрема це знаходження та збереження інформації про важливі події та героїв, створення медіаматеріалів на тему історичної пам'яті, а також використання традиційних та нових медіа для розповсюдження інформації про комеморацію російсько-української війни.

Уточнено розуміння у дискурсі журналістикознавства поняття комеморації, яке можна визначити як процес збереження пам'яті про російсько-українську війну за допомогою традиційних та нових медіа.

З'ясовано, що в сучасному медіасередовищі комеморативні практики можуть реалізовуватися на різних рівнях (державна, місцева влада, приватні ініціативи). І на всіх цих рівнях у процесі комеморації російсько-української війни важливий вплив на суспільство здійснюють медіаматеріали.

Комеморативні практики загалом репрезентують пам'ять про війну на різних рівнях, від державних меморіалів до збереження родинних історій про героїв та героїнь війни в особистих архівах, фотоальбомах тощо. У дискурсі журналістикознавства комеморативні практики можуть включати публікації у традиційних та нових медіа про події, пам'ятні дати, героїв та героїнь російсько-української війни.

Проведено дискурс-аналіз обраних медіатекстів, які розміщені у сучасних українських інтернет-ЗМІ та відображають різні рівні реалізації сучасних комеморативних практик в Україні. На основі цього з'ясовано, що актуальними тенденціями застосування комеморативних практик в українських медіа є використання емоцій, символів та архетипів, за допомогою яких здійснюється вшанування загиблих у російсько-українській війні та патріотичне виховання молодого покоління. Варто відзначити порівняння у медіапублікаціях сучасних захисників і захисниць із воїнами минулого (лицарями, козаками тощо), а також із персонажами-воїнами з творів масової культури (фільми, серіали тощо).

Новизна та практичне значення результатів дослідження є важливими для уточнення особливостей застосування комеморативних практик у журналістикознавчому дискурсі, тож цікавість для науки і практики отриманих нами результатів полягає у можливості їх використання у процесі комеморації російсько-української війни на науковій основі. Тематикою наших подальших наукових розвідок може стати аналіз прикладів комеморації у сучасному медіа середовищі, в культурі, літературі, мистецтві тощо.

Роботу виконано у межах дослідження «Формування сталої соціокомунікаційної моделі комеморації російсько-української війни на основі гуманітарної парадигми та штучного інтелекту».

1. Брежнєва Л. У Сумах обрали найкращий проєкт Меморіального скверу на честь загиблих. *Данкор*. 01.03.2025. URL: <https://dancor.sumy.ua/articles/community/528958> (дата звернення 30.06.2025).
2. Голденштейн К. О. Політика пам'яті як ресурс символічної політики. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія: Політичні науки*. 2023. Вип. 8. С. 66-71.
3. Головань Д. Це фінальний проєкт меморіального комплексу загиблим українським військовим у Львові. *Віледж*. 31.05.2025. URL: <https://www.village.com.ua/village/city/city-news/363313-os-yak-viglyadatime-memorialniy-kompleks-zagiblim-ukrayinskim-viyskovim-u-lvovi-proekt-dopratsyuvai> (дата звернення 30.06.2025).
4. Даниляк Р., Гайналь Т., Кучера І. Підстави типології механізмів соціальної меморіалізації. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*. 2022. Вип. 25 (4). С. 24-29.
5. Киридон А. Пам'яття парадигма ідентичності: експлікація системотворчих сегментів комеморативних практик. *Уманська старовина*. 2021. Вип. 8. С. 150-167.
6. Кудлай Є. У Сумах на майдані Незалежності завершили монтаж Алеї пам'яті захисників і захисниць України. *Данкор*. 08.05.2025. URL: <https://dancor.sumy.ua/news/newslane/536922> (дата звернення 30.06.2025).
7. Лягуша А. О., Мазур Н. В. Психологія медіа: між створенням наративів та пропагандою. *Теорія і практика сучасної психології: реалії й перспективи*: збірник матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф., Київ, 31 жовтня 2019 р. Київ: Міленіум, 2019. С. 41-43.
8. Солодовник О. Білявка-навідниця «Принцеска», яка вправно знищує ворога, прославилась в Мережі. *ТСН*. 20.04.2022. URL: <https://tsn.ua/ato/bilyavka-navidnitsya-princeska-yaka-vpravno-znischuye-voroga-proslavilas-v-merezhi-videom-iz-boyiv-2041456.html> (дата звернення 30.06.2025).
9. Соломко О., Грамм В. «Катя полетіла на волю»: спогади про загиблу військовослужбовицю Катерину Ющенко. *Суспільне Суми*. 04.04.2025. URL: <https://suspilne.media/sumy/987573-kata-poletila-na-volu-spgadi-pro-zagiblu-vijskovosluzbovicu-katerinu-usenko/> (дата звернення 30.06.2025).
10. У Сумах пройдуть громадські обговорення Меморіалу пам'яті загиблих на Петропавлівській. *Панорама*. 30.05.2025. URL: <https://rama.com.ua/u-sumah-projdut-gromadski-obgovorennya-memorialu-pam-jati-zagiblih-na-petropavlivskij/> (дата звернення 30.06.2025).
11. Цимбал Т. Конфлікти пам'ятей в сучасному українському героїчному дискурсі (соціально-філософський аспект). *Українознавчий альманах*. 2020. Вип. 26. С. 87-93.
12. Hudoshnyk O., Krupskiy O., Styrnik N. Mediatization of collective testimonies during the Russian-Ukrainian War 2022-2023. *Communication & Society*. 2025. Vol. 38 (1). P. 281-297. URL: <https://doi.org/10.15581/003.38.1.021> (дата звернення 30.06.2025).
13. Kelsey D., Yannopoulou N., Whittle A., Heath T., Golossenko A., Soares A. M. The (army) hero with a thousand faces: A discourse-mythological approach to theorising archetypal blending in contemporary advertising. *Marketing Theory*. 2023. Vol. 23 (1). P. 141-162.

UDC 007 : 304 : 070

[https://doi.org/10.21272/Obraz.2025.2\(48\)-21-29](https://doi.org/10.21272/Obraz.2025.2(48)-21-29)

COMMEMORATIVE PRACTICES IN THE DISCOURSE OF JOURNALISM

Yanenko Yaroslav, D.Sc. (Social Communications), Associate Professor,
 Sumy State University, Sumy, Ukraine, e-mail: y.yanenko@journ.sumdu.edu.ua,
 ORCID – <https://orcid.org/0000-0003-2468-6636>.

Article received by the editorial office on 07/02/2025

Submitted after editing on 08/18/2025

Recommended for publication on 09/09/2025

Citation: Yanenko, Y. (2025). *Commemorative Practices in the Discourse of Journalism*. *Obraz*, 2 (48), 21–29. [https://doi.org/10.21272/Obraz.2025.2\(48\)-21-29](https://doi.org/10.21272/Obraz.2025.2(48)-21-29)

Introduction. Preservation of historical memory has been realized for centuries thanks to research in the field of history, as well as literary works dedicated to heroes and events of the past. At the same time, commemoration of events of the Russian-Ukrainian war that occurred relatively recently can be considered in the discourse of journalism studies.

Relevance and purpose. With the help of modern media technologies, journalists record the thoughts and memories of participants in outstanding historical events. Journalistic work is important for commemoration of events and heroes of the Russian-Ukrainian war. This is a relevant topic for research in the discourse of journalism studies. Accordingly, the purpose of our study is to determine the main features of commemorative practices in the discourse of journalism studies.

Methodology. The main research method is observation, which allowed us to identify the current commemorative practices in the modern media environment. Discourse analysis of media texts allowed us to identify the connection between statements and fragments of texts that were selected by random sampling. Using comparative analysis, we clarified the understanding of the commemoration process in the discourse of journalism. We identified the levels at which commemorative practices can be implemented.

Results. The understanding of commemoration in the discourse of journalism studies is clarified. This concept can be defined as the process of preserving the memory of the Russian-Ukrainian war using traditional and new media. Commemorative practices in the discourse of journalism studies can include publications in traditional and new media about the events, memorable dates, heroes and heroines of the Russian-Ukrainian war. It is determined that commemorative practices can be implemented at different levels (state, local authorities, private initiatives). It is established that the main trends in the use of commemorative practices in the Ukrainian media are the use of emotions, symbols, and archetypes.

Conclusions. The article defines the main features of commemorative practices in the discourse of journalism studies, in particular, finding and preserving information about important events, heroes and heroines of the Russian-Ukrainian war, creating of media materials on preserving the historical memory of the war, as well as the use of traditional and new media to disseminate information about the commemoration of the Russian-Ukrainian war.

Key words: *journalism, historical memory, commemoration, commemorative practices, media.*

1. Brezhnyeva, L. (2025), The best project of the Memorial Square in honor of the fallen was chosen in Sumy. *Dankor* [Dankor]. Available at: <https://dancor.sumy.ua/articles/community/528958> (accessed: 30 June 2025).
2. Holdenshteyn, K. O. (2023), The Politics of Memory as a Resource of Symbolic Politics. *Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu imeni Vasylia Stusa. Seriya: Politychni nauky* [Bulletin of the Vasyl Stus Donetsk National University. Series: Political Sciences], vol. 8, pp. 66-71.
3. Holovan, D. (2025), This is the final project of the memorial complex for the fallen Ukrainian soldiers in Lviv. *Viledzh* [Village]. Available at: <https://www.village.com.ua/village/city/city-news/363313-os-yak-viglyadaty-memorialny-kompleks-zagiblim-ukrayinskim-viyskovim-u-lvovi-proekt-dopratsyuvati> (accessed: 30 June 2025).
4. Danylyak, R., Haynal, T., Kuchera, I. (2022), Foundations of the typology of social memorialization mechanisms. *Naukovo-teoretychnyy almanakh «Hrani»* [Scientific and theoretical almanac «Facets»], vol. 25, no. 4, pp. 24-29.
5. Kyrydon, A. (2021), The memorial paradigm of identity: explication of system-forming segments of commemorative practices. *Umanska starovyna* [Uman antiquity], vol. 8, pp. 150-167.
6. Kudlay, Ye. (2025), In Sumy, the installation of the Alley of Memory of the Defenders of Ukraine was completed on Independence Square. *Dankor* [Dankor]. Available at: <https://dancor.sumy.ua/news/newslne/536922> (accessed: 30 June 2025).
7. Lyahusha, A. O. & Mazur, N. V. (2019), Media Psychology: Between the Creation of Narratives and Propaganda. *Teoriya i praktyka suchasnoyi psykholohiyi: realiyi y perspektyvy* [Theory and Practice of Modern Psychology: Realities and Prospects]: Collection of Materials of the International Scientific-Practical Conference, Kyiv, October 31, 2019. Kyiv: Millennium, pp. 41-43.
8. Solodovnyk, O. (2022), The Blonde Gunner «Princess», Who Skillfully Destroys the Enemy, Became Famous on the Web. *TSN* [TSN]. Available at: <https://tsn.ua/ato/bilyavka-navidnycya-princeska-yaka-vpravno-znischuye-voroga-proslavilas-v-merezhi-videom-iz-boyiv-2041456.html> (accessed: 30 June 2025).
9. Solomko, O. & Hramm, V. (2025), «Katya Flew to Freedom»: Memories of the Fallen Servicewoman Kateryna Yushchenko. *Suspilne Sumy* [Suspilne Sumy]. Available at: <https://suspilne>.

media/sumy/987573-kata-poletila-na-volu-svogadi-pro-zagiblu-vijskovosluzbovicu-katerinu-usenko/ (accessed: 30 June 2025).

10. Public discussions of the Memorial to the Fallen on Petropavlivska Street will be held in Sumy (2025), *Panorama* [Panorama]. Available at: <https://rama.com.ua/u-sumah-projdu-gromadski-obgovorennja-memorialu-pam-jati-zagiblih-na-petropavlivskij/> (accessed: 30 June 2025).

11. Tsymbal, T. (2020), Conflicts of Memory in the Modern Ukrainian Heroic Discourse (Socio-Philosophical Aspect). *Ukrayinoznavchyy almanakh* [Ukrainian Studies Almanac], vol. 26, pp. 87-93.

12. Hudoshnyk, O. & Krupskyi, O. & Styrnik, N. (2025), Mediatization of collective testimonies during the Russian-Ukrainian War 2022-2023. *Communication & Society*, vol. 38, no. 1, pp. 281-297. Available at: <https://doi.org/10.15581/003.38.1.021> (accessed: 30 June 2025).

13. Kelsey, D. & Yannopoulou, N. & Whittle, A. & Heath, T. & Golossenko, A. & Soares, A. M. (2023), The (army) hero with a thousand faces: A discourse-mythological approach to theorising archetypal blending in contemporary advertising. *Marketing Theory*, vol. 23, no. 1, pp. 141-162.